

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.1 (3073) ●

● ПЯТНІЦА, 11 студзеня, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Археалагі зрабілі выснову

У Полацка ёсць шанц “пастарэць” больш чым на XVI стагоддзю **Стар. 2**

Знічкі Айчыны

Стар. 3

На вечарыне трох Міколаў

Сустрэліся літаратура, жывапіс і музыка **Стар. 4**

85 год творчага гарэння

Адзначыў свой юбілей літаратурна-мастацкі і грамадска-палітычны часопіс “Полымя”

Адам Мальдзіс

Відаць, у кожнага літаратура-пачаткоўца ёсць нейкае адчуванне вышыні той планкі, якую ён здольны ўзяць. Помніцца, у студэнцкія гады мне не хапала смеласці свае першыя опусы панесці адразу ў “Полымя”. Бо як жа інакш: гэта старэйшы часопіс, ля калыскі якога стаялі класікі Купала і Колас, галоўным рэдактарам якога быў тады паэт-легенда Максім Танк, а да яго — ведалі па філфакаўскай праграме — Міхась Лынькоў і Пятрусь Броўка. І толькі пазней Алесь Адамовіч, прачытаўшы на правах навуковага кіраўніка маю дысертацыю, вынес вердыкт, што я “даспеў” ужо і для “Полымя”, дзе ён часта друкаваўся. З таго сватання нарадзіліся нешта з два дзесяткі (падлічыў па бібліяграфіі) маіх “палымянскіх” публікацый — рэцэнзій, літаратурнаўчых артыкулаў, дзённікавых запісаў пра замежныя пошукі. Так што ў мяне ёсць усе падставы выказаць часопісу-юбіляру і асабістую ўдзячнасць.

Аднак куды важней сёння падкрэсліць тую вялізную ролю, якую адыграла “Полымя” ў развіцці ўсёй нашай культуры. Прыгадаем, што менавіта тут з’явіліся дакніжныя публікацыі многіх хрэстаматыйных твораў Максіма Гарэцкага і Кузьмы Чорнага, Кандрата Крапівы і Арка-

Калектыў рэдакцыі часопіса “Полымя”

дзя Куляшова, Пімена Панчанкі і Андрэя Макаёнка, Васіля Быкава і Уладзіміра Караткевіча, Янкі Брыля і Івана Навуменкі. Пералік усіх тых, хто ўдзячны часопісу і за каго “Полымя” ўдзячна наша грамадства, заняў бы многія і многія старонкі.

За 85 гадоў ад кожнай кніжкі часопіса (а выйшла іх разам 938) засталася нешта істотнае для гісторыі. У гэтым я яшчэ раз перака-

наўся, пазнаёміўшыся з яго юбілейным нумарам. Адкрываецца ён аглядным матэрыялам “Часопіс “Полымя” — этапы творчага стаўлення”, куды ўвайшлі выступленні на “круглым stole”, нядаўна праведзеным у Інстытуце гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Спачатку падумалася: а чаму не ў літаратурнаўчым або пісьменніцкім асяроддзі? Праўда, уступнае слова перад удзельнікамі

абмеркавання сказаў сённяшні рэдактар часопіса, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь імя Янкі Купалы Мікалай Мятліцкі, і гэта слушна, бо каму ж, як не яму, распачаць гаворку?! Але далей выступалі дырэктар Інстытута гісторыі НАН Беларусі Аляксандр Каваленя, іншыя гісторыкі, слова ўзялі нават эканамісты. І сярод выступаўцаў — толькі два літаратурнаўчыцы... → **Стар. 2**

ВЕСТКИ

Цэнтр будзе інфармаваць

Віктар Міхальчук

У Мінску пачало працу аддзяленне расійска-беларускага Інфармацыйнага цэнтра па праблемах наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС.

Стварэнне Цэнтра было прадуладжана саюзнай праграмай сумеснай дзейнасці па пераадоленні наступстваў чарнобыльскай катастрофы на 2006–2010 гады. Ён будзе праводзіць экспертызу навукова-тэхнічных праграм і праектаў.

У якасці асноўных задач Цэнтра таксама абвешчаны ўзаемадзейнічанне з міжнароднымі арганізацыямі, удзел у рэалізацыі міжнародных чарнобыльскіх праектаў, арганізацыя і правядзенне навукова-практычных семінараў. Цэнтр будзе інфармаваць насельніцтва Беларусі аб праблемах наступстваў катастрофы на ЧАЭС, а таксама ўзаемадзейнічаць са СМІ.

Калі ласка, у EXPOBEL

Гандлёва-забаўляльны цэнтр EXPOBEL адкрыўся ў Мінскім раёне.

У новым цэнтры размешчана больш за семдзсят фірменных крам, дзе прадаецца адзенне, абутак, падарункі, дзіцячыя і спартыўныя тавары. Ёсць цэлы рэстаранны двор з пяццю рэстаранамі і кафеямі, супермаркет бытавой тэхнікі і электронікі, казіно, салон прыгажосці, саларый, разлікова-касавыя цэнтры і салоны сувязі. Неўзабаве тут плануецца адкрыць кінатэатр-мультиплекс з пяццю заламі, боўлінг-цэнтр і дзіцячы забаўляльны цэнтр.

EXPOBEL размешчаны каля Мінскай кальцавой аўтадарогі, таму яго паслугамі могуць карыстацца як мінчане, так і жыхары Мінскай вобласці. “Калі б нашы абласныя цэнтры мелі на ўездзе або выездзе хоць па адным такім цэнтры, то ў Беларусі змянілася б культура спажывання, адносіны да якасці жыцця”, — лічыць намеснік міністра эканомікі Андрэй Тур.

Дарэчы, у бліжэйшыя некалькі гадоў у Беларусі плануецца пабудаваць дванаццаць гіпермаркетаў.

Асаблівасці новых памкненняў

“Белкамунмаш” ладзіць вытворчасць тралейбусаў чацвёртага пакалення

Іван Цыганкоў

Па словах генеральнага дырэктара прадпрыемства Уладзіміра Караля, цяпер новая тэхніка, прэзентацыя якой адбылася яшчэ ў жніўні мінулага года, праходзіць прамысловыя выпрабаванні. Пры канструяванні новага тралейбуса выкарыстоўваліся рэвалюцыйныя падыходы ў тралейбусабудаванні. У прыватнасці, прагрэсіўная кампаніюка салона

і агрэгатаў, якая не мае аналагаў у свеце, ва ўсіх сістэмах устаноўлена перадавая электроніка. Таксама машына абсталявана аўтаномнай крыніцай сілкавання, якая дазваляе праехаць без кантакту з электраправадамі да 5 кіламетраў. Акрамя таго, дзякуючы выкарыстанню прываду пераменнага току на транзістары і накапляльных элементах эканомія электраэнергіі складае ў сярэднім 55 працэнтаў, да 80 працэн-

таў зніжаюцца эксплуатацыйныя выдаткі.

Уладзімір Кароль адзначае, што ў тралейбусе ёсць прагрэсіўная CAN-тэхналогія і сістэма дыстанцыйнага кантролю, якія даюць магчымасць усталяваць у салоне вэб-камеры, прылады падліку пасажырапатоку і збірання платы за праезд з выкарыстаннем электронных карт аплаты, сістэмы клімат-кантролю пасажырскага салона і кабіны кіроўцы. “Выпуск

Тралейбус, які, сапраўды, уражвае

эканамічных тралейбусаў трэцяга і чацвёртага пакаленняў дазволіць прадпрыемству трымацца ў

ліку лідэраў тралейбуснай прамысловасці да 15 гадоў”, — упэўнены Уладзімір Кароль.

ПАДЗЕІ

Глобус для Радзівілаўскага замка

Плэнным быў мінулы год для беларускага картографа Льва Казлова

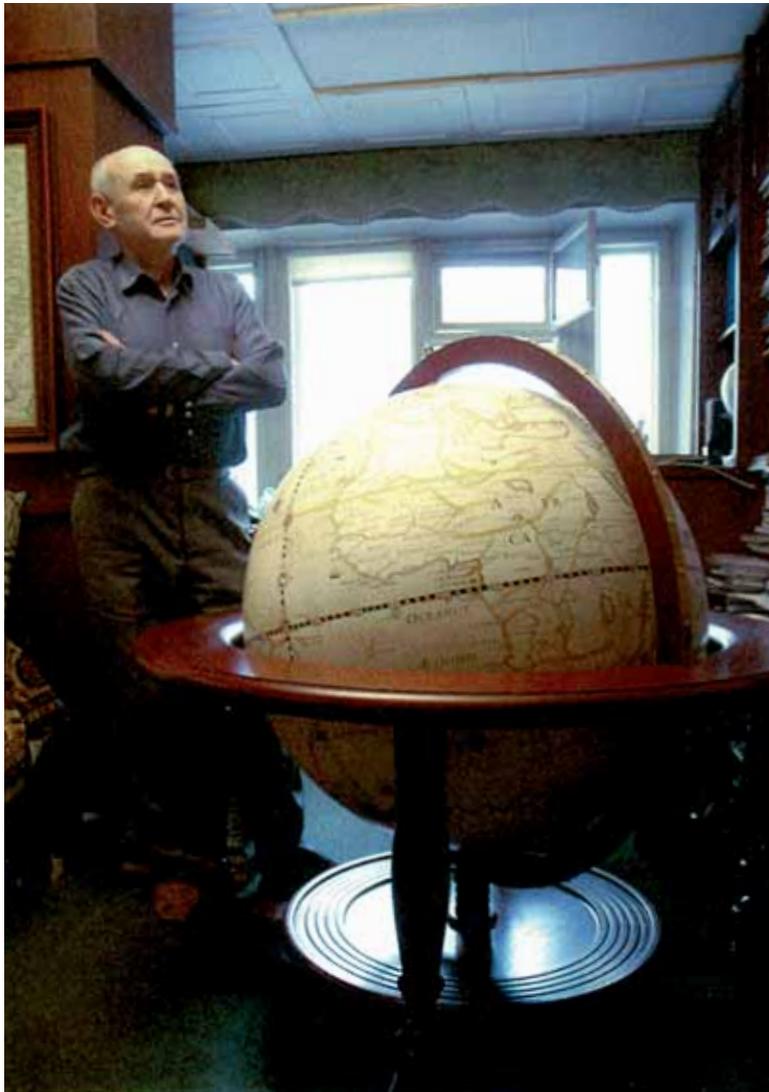
Галіна Івусь

У картаграфіі цесна ўзаемазвязаны навука і мастацтва. Найбольш сур'ёзна у Беларусі ёй займаецца (не ў сэнсе вывучэння — тут спецыялістаў нямала, а ў плане канкрэтнага выдання, памнажэння адпаведных збораў) кандыдат гістарычных навук Леў Казлоў. Ён з'яўляецца генеральным дырэктарам вытворча-камерцыйнага прадпрыемства "Арты-Фэкс". Дарэчы, працуе яно ў тым жа будынку, што і Інстытут гісторыі НАН Беларусі, у цесным кантакце з ім.

Як вядома, хутка будуць завершаны рэстаўрацыйныя работы ў Радзівілаўскім замку-музеі ў Нясвіжы, які ўключаны ў Спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА.

Леў Раманавіч задумаўся: а што б зрабіць такое да ўрачыстага адкрыцця? Як вядома, у 1613 годзе ў Нясвіжы, дзякуючы мецэнацтву Радзівілаў, была выдана славетная карта Вялікага княства Літоўскага мясцовага картографа Тамаша Макоўскага. І Леў Раманавіч вырашыў зрабіць для замкавага музея адмысловы глобус, вытрыманы ў стылі XVII стагоддзя. 30 кастрычніка мінулага года, калі экспанат быў дастаўлены ў Нясвіж, і сфатаграфаваны побач з глобусам яго аўтар.

Дарэчы, летась чытачам паступіла другая частка фундаментальнай працы Льва Казлова "Старажытная картаграфія Беларусі" і яго ж кніжка "Беларускае Палессе на старажытных картах".

Леў Казлоў і глобус для Радзівілаўскага замка-музея

Сябруюць Мінск і Мілан

Ірына Цімохіна

Мінскі гарвыканкам і муніцыпалітэт Мілана заключылі пагадненне аб супрацоўніцтве. Подпісы мэры двух гарадоў — Міхаіл Паўлаў і Летыцыя Мараці.

На сустрэчы з італьянскай дэлегацыяй мэр Мінска Міхаіл Паўлаў адзначыў, што пагадненне дазволіць усталяваць сяброўскія адносіны паміж кіраўніцтвам двух гарадоў, а таксама паміж структурнымі падраздзяленнямі адміністрацый Мінска і Мілана.

Па меркаванні мэра беларускай сталіцы, усталяванне добрых адносін будзе спрыяць прыцягненню інвестыцый Мілана ў эканоміку Мінска. Акрамя таго, пагадненне дасць вялікія магчымасці па абмену дэлегацыямі ў галіне культуры і спорту. Яшчэ адным кірункам супрацоўніцтва Міхаіл Паўлаў назваў абмен вопытам у вырашэнні праблем гарадской гаспадаркі.

Са свайго боку мэр Мілана Летыцыя Мараці падкрэсліла, што заключэнне такога дакумента яшчэ раз пацвярджае: кіраўніцтва Беларусі, і Мінска ў прыватнасці, надае вялікае значэнне двухбаковым кантактам.

Мэр Мілана назвала важнымі намеры двух гарадоў аб супрацоўніцтве ў сферы дызайну і культуры, што яшчэ больш пашырыць магчымасці для далейшага ўзаемадзеяння. Перспектыўным кірункам, па яе меркаванні, з'яўляецца таксама абмен вопытам паміж прадпрыемствамі па абслугоўванні гарадской інфраструктуры.

Летыцыя Мараці падкрэсліла, што гэта яе першы візіт у беларускую сталіцу. Яна адзначыла чысціню і прыгажосць горада і сказала, што ў яе засталіся ад Мінска самыя лепшыя ўражанні.

Археалагі зрабілі выснову

У Полацка ёсць шанец "пастарэць" больш чым на шаснаццаць стагоддзяў

Архітэктурны комплекс Полацкага Спаса-Еўфрасіннеўскага манастыра
Ганна Бандарчук

Пасяленне людзей на месцы Полацкага гарадзішча існавала

у мінулым годзе ў старажытным горадзе.

Аналіз, праведзены ў Інстытуце геахіміі і геафізікі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, пацвердзіў здагадку вучоных аб тым, што яшчэ задоўга да 862 года — агульнапрынятай даты заснавання Полацка — гэта месца было актыўна заселена і асвоена людзьмі.

Па версіі кіраўніка раскопак, загадчыка кафедры айчыннай і агульнай гісторыі Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта, дацэнта Дзяніса Дука, аж да IV стагоддзя нашай эры тут жылі балты. Потым на змену ім прыйшлі славянскія плямёны. Гэта пацвярджаюць і рэчавыя знаходкі — фрагменты кера-

мікі. Падчас летніх раскопак у цэнтры Полацка на месцы, якое завецца Рагвалодава (Полацкае) гарадзішча, было знойдзена мноства прадметаў. У бліжэйшы час радыевугляродны аналіз пройдзе і яны, што дасць магчымасць вучоным больш дэталёва апісаць гісторыю старажытнага горада.

Дарэчы, у комплекснай праграме развіцця Полацка прадугледжана з 2008 года арганізаваць работу пастаяннай археалагічнай экспедыцыі па вывучэнні Полацкай зямлі. Раней археалагі вывучалі толькі асобныя гістарычныя пункты і аб'екты Полацка. А пры сістэмным падыходзе, як спадзяюцца спецыялісты, будзе зроблена нямала новых адкрыццяў.

85 год творчага гарэння

(Працяг. Пачатак на стар. 1)

Аднак, дачытаўшы матэрыял да канца, зразумеў, што так яно і павінна быць, што юбілей "Польмя" — гэта справа не толькі філалагічная ці пісьменніцкая, але і гістарычная, справа нацыянальная, дзяржаўная, звернутая не толькі ў мінулае, але і ў будучыню.

Асабліва моцнае ўражанне ў мяне пакінула выступленне акадэміка-сакратара АДДЗЯлення гуманітарных навук і мастацтваў НАН Беларусі, дырэктара Інстытута эканомікі НАН Беларусі акадэміка Пятра Нікіценкі. Свае словы ён прысвяціў сучаснаму этапу развіцця гуманітарнай навукі, яе ролі ў грамадстве.

Купалаўскага "людзьмі звацца", адзначыў Пётр Нікіценка, сёння ўжо мала — трэба не "звацца", а быць чалавекам, абапірацца не на

запачытанае, замежнае, а на сваё. "Тэты ген другаснасці сядзіць у нас вельмі глыбока. Мы ўсведмяем неабходнасць развіцця, руху, а ён перашкаджае. З гэтым генам другаснасці не можа быць ні развіцця культуры, ні эканомікі і іншых навук. Яго трэба выпальваць з дапамогай польмя. І роля часопіса ў дадзеным выпадку закладзена ў самой яго назве".

Да меркавання акадэміка Пятра Нікіценкі пра тое, што "заўсёды трэба заставацца чалавекам", вярнуўся ў заключным слове Аляксандра Каваленя, падкрэсліўшы, што кожнае сваё дзеянне нам трэба ўзважваць з пункту гледжання чалавека, народжанага на сваёй зямлі, "на своеасаблівым злом паміж Усходам і Захадам". А літаратура — "гэта не што іншае, як гісторыя, выкладзеная ў мастац-

кай форме".

І калі пасля такога "пралогу" чытаеш іншыя матэрыялы юбілейнага нумару "Польмя", прыходзіш да высновы, што ў сваёй пераважнай большасці яны адпавядаюць высокім патрабаванням, выказаным вучонымі. Чалавечнасць і гістарычнасць — вось асноўныя рысы апавяданняў, вершаў, нарысаў Юрыя Станкевіча, Навума Гальпяровіча, Пётры Сабіны, Анатоля Мяснікова, Уладзіміра Гніламёдава і іншых аўтараў, прапанаваных рэдакцыяй часопіса чытачам.

Што ж датычыцца "планкі", то цяпер творчая моладзь бярэ яе куды лягчэй, чым людзі майго пакалення. У гэтым сэнсе мяне вельмі ўзрадавалі вершы Рагнеда Малахоўскага. Здавалася б, у яго былі падставы для закамлексавання:

нарадзіўся ажно ў Магаданскай вобласці, у рускамоўным асяроддзі, дзесяцігодку канчаў не ў сталіцы, а на Мядзельшчыне, цяпер вучыцца не на філфаку, а на факультэце фінансаў і банкаўскай справы Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта... Але ў яго творах, вельмі сучасных па форме і асацыятыўнасці і адначасова заглыбленых у беларускі фальклор, ёсць непадобнасць да іншых паэтаў і няма аніякага "гена другаснасці". Значыць, падастае добрая змена.

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка павіншаваў калектыў рэдакцыі часопіса "Польмя" з 85-годдзем з дня выхаду ў свет першага нумару выдання.

Яшчэ на пачатку 1980-х у мяне склалася некаторае сяброўства з лідскай раённай газетай. Жыў тады ў Львове. Па-украінску, зразумела, пісаць не мог, а душа прагнула роднага слова. Вось і пісаў абразкі, нейкія спробы ў жанры апавядання і дасылаў у тым ліку ў лідскую газету “Уперад”. Там працаваў у адзеле пісьмаў, як аказалася, чулы і спагадлівы да мяне чалавек — паэт Уладзімір Васько. Нешта з дасланага было і надрукавана. А праз гады стасункі з Лідай, Лідчынай становіліся ўсё мацнейшымі. Пачаў ліставацца з краязнаўцамі Аляксандрам Жалкоўскім, Анатолям Кулешам. Пасябраваў з паэтам і журналістам Станіславам Суднікам. Пра іх і пісаў, і часта сустракаўся. Яшчэ адно лідскае знаёмства — з мастаком і скульптарам Рышардам Грушам. А ў сярэдзіне 1990-х з прафесарам Федаруком зрабіў краязнаўчую вандроўку па славурых сядзібах краю. Яшчэ пазней адкрыў для сябе Бярозаўку з яе гісторыяй шкларобства, пазнаёміўся там з многімі мастакамі шкляннай справы. На шчасце, завод дзейнічае і цяпер, развіваецца, набывае новыя магутнасці.

Алесь Карлюкевіч

З гадамі склаўся і архіў матэрыялаў пра тых ураджэнцаў Лідчыны, з якімі сустрачы ніколі не адбудуцца па адной зразумелай прычыне: мы размінуліся ў часе. А так хацелася б, бо асобы ўсе як на падбор — важкія па справах і здзяйсненнях сваіх! Мяркуюце самі...

У маёнтку Крупава ў красавіку 1738 года нарадзіўся доктар права Казімір Нарбут. Мясяц на поўнач ад Ліды, за нейкі дзесятак кіламетраў. Знаходзіцца на рацэ Крупка — прытоку Дзітвы. Казімір скончыў піярскую школу ў Шчучыне. Далейшыя гады вучобы правёў ва Украіне. А з 1759 года — у Вільні, філасофію і матэматыку вывучаў у піярскім калегіуме. А ў Рыме авалодваў ведамі па тэалогіі. У 1770-я цяга да навукі прывяла Нарбута ў Кракаўскую акадэмію... Пазней вучыў дзяцей Антонія Тызенгаўза. У 1784–1786 гады служыў пробашчам у роднай Лідзе. А з 1795 года жыў у Радзівонішках. Гэта паселішча размешчана ўжо на паўднёвым захадзе ад Ліды, бліжэй да легендарнага Мажэйкава. У 1769 годзе ў Вільні выйшаў падручнік Казіміра Нарбута “Логіка, або Навука аб роздумах і развагах...” Яшчэ пры жыцці нашага суайчынніка кніга вытрымала чатыры выданні — чацвёр-

тае пабачыла свет у 1791 годзе. І хто ведае, калі б не падзеі, звязаныя з канчатковым падзелам Рэчы Паспалітай, мо ў адметнага падручніка было б яшчэ доўгае жыццё і ў дзевятнацятым стагоддзі. У рукапісе засталася праца Нарбута “Геаграфічны слоўнік антычнага свету”.

Пэўна, яшчэ прыйдзе час, калі ўважлівабудзеперагледжана навуковая спадчына заолага і батаніка Станіслава Юндзіла (нарадзіўся ў вёсцы Ясянец Лідскага павета ў 1761 годзе, цяпер — тэрыторыя Воранаўскага раёна). Будучы доктар філасофіі і тэалогіі, прафесар батанікі і заалогіі тры класы навучаўся ў піярскім калегіуме ў Лідзе. Нашага суайчынніка можна лічыць вучнем славутага французскага біёлага Жана Эмануэля Жылібера, лекцыі якога Юндзіл слухаў у Віленскім універсітэце. Жылібер — першы, хто пачаў сістэматычнае даследаванне флоры і фауны Беларусі, у 1781–1782 гадах выдаў пяцітомную працу “Флора Літвы”. Вучань аказаўся вартым свайго настаўніка. У 1811 годзе ў Вільні выходзіць “Апісанне літоўскіх раслін паводле сістэмы Лінэя”, за што кароль Станіслаў Аў-

Ліда. Гарадскі рынак

Знічкі Айчыны

Ліда. Руіны замка Гедыміна

Ліда. Віленская вуліца

Ліда. Царква

густ Панятоўскі адзначае Юндзіла залатым медалём “Merentibus”. Гэта было першае ўзнагароджанне толькі што ўведзенай адзнакай. Другі медаль “Merentibus” наш зямляк атрымлівае за працу “Аб саляных радовішчах і солі ў Стоклішках”, з якой ён пазнаёміў караля разам з прадастаўленнем яму проб солі, атрыманай вымарожваннем з вады. У 1799 годзе Юндзіл выдае “Прыкладную батаніку, ці Звесткі аб уласцівасцях і ўжытку раслін у гандлі, эканоміцы, рукадзеллі, аб іх радзіме, размнажэнні і доглядзе”. Наступны падручнік віленскага прафесара — “Асновы батанікі”, “Кароткі курс заалогіі” ў чатырох частках. А яшчэ

ж вучоны цікавіўся мінералогіяй, ветэрынарыяй, заклаў у Вене сад лекавых раслін. Такая навуковая шматграннасць — у традыцыях мінулых стагоддзяў. І ўсё ж ад гэтага працаздольнасць, памкненні Юндзіла да развіцця прагрэсу не меней уражлівыя.

З лідскага Восава — усходназавец Уладзіслаў Котвіч. Нарадзіўся ён у 1872 годзе. Закончыў факультэт усходніх моў Пецябургскага ўніверсітэта. У 1900-я гады выкладаў там жа мангольскую і маньчжурскую мовы. Супрацоўнічаў з Азіяцкім музеем Расійскай Акадэміі навук. Быў першым рэктарам Петраградскага інстытута жывых усходніх моў (у 1920–1922

гадах). У 1923 годзе Котвіч абіраюць членам-карэспандэнтам Акадэміі навук СССР. Гэта былі гады станаўлення савецкага ўсходназнаўства. У інстытуце жывых моў выкладалі знакамітыя ў будучым вучоныя. Сярод іх — і аўтар папулярнай сярод рускай інтэлігенцыі ў 1960–1970-я гады канцэпцыі “усходняга Рэнесансу” Мікалай Восіпавіч Конрад. Вучыліся, авалодвалі усходнімі мовамі перакладчыца з японскай Ганна Глускіна, пісьменнік Веніямін Каверын, вядомы савецкі ўсходназнавец Аляксандр Гальперын... Але ў 1923 годзе Котвіч пакідае Петраград, пераязджае ў Польшчу. Можа быць, і на шчасце. Бо рэпрэсіі 1930-х гадоў хутчэй за ўсё і яму б не мінуць. Рэдагуе польскі “Усходні штогоднік”. Працуе прафесарам кафедры філалогіі старажытнага Усходу Львоўскага ўніверсітэта. У 1923–1936 гады ўзначальвае польскае усходназнаўчае таварыства. У 1927 годзе лідчаніна абіраюць акадэмікам Польскай акадэміі навук. Ужо пасля смерці Уладзіслава Людвікавіча (а не стала Котвіча ў кастрычніку 1944

года) выйшлі яго працы “Юзаф Кавалеўскі — арыенталіст” і “Даследаванні па алтайскіх мовах”. Першая — у Варшаве, а другая — у Маскве.

Ліда — радзіма рускага літаратуразнаўца і тэатральнага крытыка Пятра Когана (нарадзіўся ў чэрвені 1872 года). У 1921–1929 гады — прэзідэнт Акадэміі мастацкіх навук. Працаваў у Наркамасветы РСФСР. Сем (!) выданняў займела яго кніга “Нарысы па гісторыі старажытных літаратур. Т.1. Грэчаская літаратура”. Аўтар грунтоўных манаграфій пра М. Горкага, А. Чэхава, У. Шэкспіра, А. Грыбнава. Шырокі розгалас у навуковым свеце займела яго праца “Бялінскі і яго час”, выдадзеная ў 1923 годзе.

...Расповед пра даўно забытых знакамітых ураджэнцаў Ліды можна доўжыць і доўжыць. Імёнаў, вартых увагі, сапраўды дзесяткі... Шкада, што ў стварэнні шырокай выхаваўчай прасторы для школьнікаў, падлеткаў так рэдка яны згадваюцца. Мясцовыя, блізкія, родныя прыклады служэння Айчыне і развіццю грамадства — хіба ж гэта не ўражлівы вопыт для руху наперад?!

© В поісках утраченного Паштоўкі з калекцыі Уладзіміра Ліхадзедава

На вечарыне трох Міколаў

Сустрэліся літаратура, жывапіс і музыка

Вольга Карней

Дзень Святога Міколы аб'яднаў трох таленавітых Міколаў — паэта Міколу Шабовіча, мастака Міколу Бушчыка і кампазітара Міколу Яцкова. У бібліятэцы імя Янкі Купалы ў Мінску яны ладзілі сапраўднае свята творчасці.

Трэба сказаць, што ў такім шматжанравым фармаце культурная вечарына ў сталіцы праводзілася ўпершыню. Тры Міколы распачалі новую традыцыю — збіраць разам творчыя набыткі.

Кожны з удзельнікаў прэзентаваў уласную творчасць. Спачатку ўрачыста адкрылі выставу Бушчыка. Карцін у яго шмат, і, вядома, не ўсе змясціліся ў бібліятэчнай зале. Астатнія вырашылі паказаць у слайдах. Потым палілася музыка: Мікола Яцкоў заспяваў разам са сваёй жонкай Алай. Песню змяніла паэзія: госці пачулі вершы Шабовіча.

Нягледзячы на тое, што кожны ўдзельнік выступаў у сваім жанры, свята атрымалася даволі гарманічным. Справа ў тым, што ўсе тры Міколы сябруюць ўжо шмат гадоў і добра ведаюць творчасць адзін аднаго. Ладзячы вечарыну, яны разам адбіралі тэмы творы, якія маглі б стварыць пэўнае сугучча. Мікола Шабовіч, напрыклад, дэкламаваў вершы, прысвечаныя Міколу Бушчыку, чытаў гумарыстычныя пародыі на сябра-кампазітара. Мікола

Мастак Мікола Бушчык, паэт Мікола Шабовіч і кампазітар Мікола Яцкоў падчас вечарыны ў бібліятэцы

Яцкоў у сваю чаргу выконваў песні, напісаныя на словы паэта.

Акрамя сяброўства, творцаў звязала і дзіўнае супадзенне: жывапісец і музыка нарадзіліся на вясновага Міколу — 22 мая (дарэчы, дзень Святога Міколы адзначаецца два разы на год). Вельмі знакавым у гэтым сэнсе стаў падарунак

мастача Аляксандра Верашчагіна — ікона, на якой намалюваны Мікола-Цудатворац з тварам... Міколу Бушчыка. Своеасаблівы партрэт размясціўся ў цэнтры залы, дзе ладзілася вечарына, і стаў сімвалам свята. Чаму менавіта яму выпаў такі гонар? Мне здаецца, таму, што творцы таксама здольныя на цуды.

Іх вершы, карціны, песні могуць зрабіць вялікі ўплыў на чалавека, яго настрой, нават на фізічнае самаадчуванне.

Гэты вечар атрымаўся сапраўды незвычайным. Госці доўга не хацелі разыходзіцца: на працягу цэлай гадзіны пасля выступлення гутарылі з Міколамі, бралі ў іх аўтографы...

Галоўная адметнасць экспазіцыі

Вольга Карнеева

Унікальны сярэбраны "Пояс Вітаўта" прадстаўлены на выставе ў Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі.

Нацыянальны музей гісторыі і культуры Беларусі наладзіў выставу рарытэтных залатых і сярэбраных вырабаў "З крыніц адвечнай прыгажосці". Галоўная каштоўнасць экспазіцыі — унікальны сярэбраны "Пояс Вітаўта", які датуецца прыблізна XIV або пачаткам XV стагоддзя і ўпершыню паказаны шырокай аўдыторыі.

"Пояс Вітаўта" быў знойдзены ў пачатку 90-х гадоў мінулага стагоддзя пры земляных работах каля вёскі Літва Маладзечанскага раёна. Унікальны пояс складаецца з некалькіх сярэбраных пазалочаных паясных блях, пражкі і наканечніка.

"Пояс Вітаўта" прыблізна быў створаны ў Крымскім ханстве. Вучоныя выказалі гіпотэзу, што ён патрапіў на тэрыторыю Беларусі як падарунак крымскага хана Хаджы-Гірэя вялікаму князю літоўскаму Вітаўту.

Нягледзячы на тое, што пояс быў занесены ў Дзяржаўны рэестр гісторыка-культурных каштоўнасцяў вышэйшай катэгорыі, каля 11 гадоў ён знаходзіўся ў прыватным зборы. У канцы 2006 года рашэннем Вярхоўнага Суда рарытэт быў вернуты ва ўласнасць беларускай дзяржавы і па гэты час знаходзіцца на захаванні ў Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі.

У экспазіцыю "З крыніц адвечнай прыгажосці" ўвайшлі унікальныя манетныя, рэчавыя скарбы, вырабы з каштоўных металаў з фондаў музея. Цяпер у фондах устаноў налічаецца звыш 350 тысяч экспанатаў.

Зорка ў свеце талентаў

Галоўны тытул конкурсу "Christmas angel 2007" ва Украіне заваявала Анастасія Гуцікава з Мінска

Валерыя Стасевіч

Дзевяцігадовая Анастасія Гуцікава заваявала першае месца за фотавобразы і атрымала галоўны тытул "Залаты Анёл" на міжнародным конкурсе "Калядны анёл" у горадзе Палтава. У конкурсе ўдзельнічалі дзеці з Расіі, Украіны, Арменіі, Эстоніі, Польшчы і іншых краін. Беларусь упершыню прымала ўдзел у гэтым творчым змаганні.

Перамога Анастасіі Гуцікавай — не першая на міжнароднай арэне. На V Міжнародным дзіцячым фестывалі "Свет талентаў 2007" у Кіеве журы прысудзіла Насці другое месца за акцёрскае майстэрства, на X дзіцячым конкурсе творчасці "Міні-міс і Міні-містэр Крышталёвая карона Свету 2007" у Маскве яна стала ўладальніцай тытула "Міні-міс Крышталёвая карона", а журы конкурсу тады назвала партфоліе Анастасіі "Лепшым партфоліе Свету 2007".

XII Міжнародны дзіцячы конкурс мастацтваў "Міні-міс і міні-містэр Свету 2007" у Польшчы таксама прынес перамогу Насці — яна была прызнана "міні-міс талентам", ёй уручаны кубак "Лепшая ў авангардным вобразе".

Па словах Кацярыны Пашкевіч, творчага кіраўніка імідж-дизайн студыі "Вадалея", у якой займаецца Анастасія, перамогі на прэстыжных міжнародных творчых форумах яшчэ раз пацвярджа-

Анастасія Гуцікава

юць, што Беларусь вельмі багатая яркімі самабытнымі талентамі. Практычна ні з аднаго конкурсу альбо фестывалю беларуская каманда не вяртаецца без гучных тытулаў і ганаровых месцаў.

Міжнароднае адлюстраванне творчасці паэта

Дзіяна Грышанава

У штаб-кватэры ААН у Нью-Йорку разгарнулася экспазіцыя "Творчасць Янкі Купалы ў кантэксце сусветнай культуры", прысвечаная 125-годдзю з дня нараджэння народнага паэта Беларусі.

Выстава расказвае аб шматгранных творчых і чалавечых сувязях вялікага беларускага паэта з культурам і літаратурамі народаў свету. Зробленыя Янкам Купалам пераклады на беларускую мову шэраў сусветнай літаратуры, пераклады твораў паэта на дзесяткі моваў народаў свету, сяброўствы і знаёмствы, якія звязалі паэта з літаратурамі многіх замежных краін — усё гэта стала прадметам маляўнічага мастацкага адлюстравання ў экспазіцыі, якая ўпершыню адкрылася ў штаб-кватэры ААН.

Выстава стала трэцяй экспазіцыяй, якую Беларусь арганізавала ў штаб-кватэры ААН у 2007 годзе.

У Брэсце музыка гучала

Міжнародны фестываль "Студзеньскія музычныя вечары" прайшоў у горадзе над Бугам.

Форум быў юбілейным: выканаўцаў класічнай музыкі горад збіраў ужо ў 20-ы раз. Удзельнічала ў фестывалі звыш 400 музыкантаў і вакалістаў з 14 краін свету.

У Брэст прыехалі калектывы і выканаўцы з Расіі, Аўстрыі, Венгрыі, Галандыі, Італіі, Украіны, Польшчы, Кітая, Чэхіі. Сярод іх — Маскоўскі дзяржаўны акадэмічны камерны хор Уладзіміра Мініна, легенда прафесіянальнай музычнай культуры, народная артыстка СССР і Расіі Людміла Лядава, салістка Вялікага тэатра Расіі Маквала Касрашвілі, львоўскі аркестр "Акадэмія" пад кіраўніцтвам Артура Мікіткі. З Італіі ў Брэст прыехалі першая флейта оперных сімфанічных аркестраў оперных тэатраў Мілана і Рыма Антонію Амендуні і яго калега кларнетыст Аляксандр Травагіні. Яркая падзеяй стала выступленне "залатой вяланчэлі" Партугаліі — Луіса Андрэ Ферэйры. Па традыцыі на свяце класічнай музыкі выступілі стыпендыяты Спецыяльнага фонду Прэзідэнта Беларусі па падтрымцы таленавітай моладзі.